

Onderwerp: **Notitie reikwijdte en detailniveau m.e.r. structuurvisie windenergie.**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. De nota zienswijzen vast te stellen;
2. De notitie reikwijdte en detailniveau structuurvisie windenergie in Barneveld vast te stellen.

1. Inleiding

Uw raad heeft in december 2017 besloten tot het opstellen van een sectorale structuurvisie voor het thema windenergie. Dit tegen de achtergrond van de Energievisie Barneveld en de daarin door uw raad opgenomen energiemix. Ook is besloten hiervoor een m.e.r.-traject te doorlopen, waarbij de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (startpunt voor de m.e.r.-procedure, verder kortweg NRD) ter vaststelling aan uw raad zal worden voorgelegd. Een concept van de voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau heeft ter inzage gelegen. Ook is de NRD ter advisering voorgelegd aan de landelijke Commissie voor de milieueffectrapportage, buurgemeenten, het Rijksvastgoedbedrijf (o.a. beheerder van defensieterreinen) de provincie Gelderland en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden. De ingebrachte zienswijzen, het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage en de overige ontvangen reacties geven geen aanleiding om de NRD gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de versie die ter inzage heeft gelegen.

2. Door de raad gestelde kaders

- Energievisie Barneveld 2015 – 2020;
- Windvisie Barneveld;
- Raadsbesluit d.d. 13 december 2017 aangaande het uit te voeren onderzoek naar de mogelijkheden voor windenergie en het opstellen van een structuurvisie windenergie.

3. Effect

a) Meetbaar effect:

Het opstellen van een structuurvisie windenergie die in 2019 ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad en die mede gebaseerd is op een MER, maakt het mogelijk dat concrete zoekgebieden voor windturbines worden aangewezen, inclusief de randvoorwaarden waar initiatieven aan moeten voldoen. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is de eerste stap in het m.e.r.-traject.

b) Maatschappelijk effect:

Op basis van de structuurvisie is voor inwoners en (potentiële) initiatiefnemers helder welke locaties in de gemeente geschikt worden geacht voor het plaatsen van windturbines en is ook helder welke afwegingen daaraan ten grondslag liggen. Het ter inzage leggen van de NRD beoogt bij te dragen aan een transparant proces waarbij een ieder kennis kan nemen van de beschikbare informatie. De gemeentelijke reacties op de ingebrachte zienswijzen beogen vragen te beantwoorden en/of duidelijkheid te verschaffen over de uitgangspunten voor het proces om te komen tot een structuurvisie windenergie.

4. Argumenten

1. *Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is een belangrijke kwaliteitstoets voor de NRD.*

De NRD is ter toetsing voorgelegd aan de nationale (onafhankelijke) Commissie voor de milieueffectrapportage. Op 24 september hebben zij een bezoek gebracht aan onze gemeente en gesproken met de betrokken portefeuillehouders en ambtenaren. Zij hebben hun bevindingen gevat in een advies. Over dit advies heeft een eindgesprek plaatsgevonden op 17 december 2018 in Barneveld, waarbij ook raadsleden hebben deelgenomen aan dit eindgesprek. Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is een belangrijke externe kwaliteitstoets. Die toets is mede van belang omdat het MER een belangrijke bouwsteen zal vormen voor de structuurvisie windenergie. Of anders gezegd, juist omdat de MER zo'n belangrijke bouwsteen is moeten we op de inhoud ervan kunnen vertrouwen en is dus de inzet van een onafhankelijke Commissie noodzakelijk om die kwaliteit te controleren. Het advies van de Commissie is

verplicht voor het MER zelf, maar niet voor de NRD. Omdat we streven naar een zorgvuldige voorbereiding van de besluitvorming door uw raad, hebben wij ervoor gekozen om de NRD vrijwillig voor te leggen aan de Commissie voor de milieueffectrapportage. We hebben een advies ontvangen van de Commissie. Dit advies is als bijlage bijgevoegd. In haar advies doet de Commissie aanbevelingen voor het uit te voeren onderzoek en het op te stellen MER. Deze aanbevelingen zijn besproken met de Commissie in een eindgesprek op 17 december 2018. De Commissie voor de milieueffectrapportage zal zelfstandig haar advies openbaar maken.

2. Voorafgaand aan het opstellen van de NRD is ruimte geboden voor inbreng op die NRD.

Op 14 juni 2018 heeft het college van B&W een plan van aanpak vastgesteld voor het opstellen van de structuurvisie windenergie. Op basis van dat plan van aanpak zijn op 2, 3 en 5 juli brainstormbijeenkomsten georganiseerd over het thema windenergie in achtereenvolgens Barneveld, Voorthuizen en Kootwijkerbroek. Het doel van die bijeenkomsten was om inwoners, bedrijven en andere belangstellenden bij het proces van de totstandkoming van de structuurvisie windenergie te betrekken. Dit door ze voor de formele start van het m.e.r.-traject al te informeren en te vragen om hun mening. De aanwezigen kregen een (plenaire) uitleg over het proces en konden hun eigen vragen, suggesties en ideeën achterlaten. Al deze vragen, suggesties en ideeën zijn door medewerkers van de gemeente genoteerd en zijn woordelijk overgenomen in het verslag. Vervolgens is een verdeling gemaakt in sub thema's en zijn per sub thema samenvattende vragen gemaakt. De bijeenkomsten leenden zich niet voor een woordelijk verslag.

Natuurlijk is niet iedere inwoner van Barneveld bij een van de avonden aanwezig geweest, maar de avonden zijn wel goed bezocht en de meningen van de aanwezigen over windenergie liepen sterk uiteen. Er waren aanwezigen die sterk tegenstander zijn van windenergie in Barneveld, sterk voorstander en alle nuances daar tussenin. Wij denken dan ook dat de opgehaalde vragen en ideeën een brede weergave vormen van wat er onder de inwoners leeft. We hebben er voor gekozen om de samenvattende vragen ook allemaal van een antwoord te voorzien en deze antwoorden via de gemeentelijke website te ontsluiten. Dit omdat deze vragen een samenvatting geven van wat er leeft onder de inwoners als het gaat om het thema windenergie en we zichtbaar willen maken wat we met die vragen doen of nog gaan doen. De vragen en ideeën die zijn opgehaald tijdens de drie bijeenkomsten zijn meegewogen bij het opstellen van de notitie reikwijdte en detailniveau.

De drie bijeenkomsten waren tijdens het plenaire deel heel verschillend van karakter. Met name tijdens de bijeenkomst in Voorthuizen lieten de tegenstanders van windenergie zich duidelijk horen. Hierbij bleek dat in ieder geval een deel van de tegenstanders niet tegen windenergie in het algemeen is, maar wel tegen het plaatsen van windturbines nabij Voorthuizen. Dit naar aanleiding van het windinitiatief bij de recreatieplas Zeumeren dat in 2017 aan de orde is geweest. Het tweede deel van de bijeenkomsten, dat gericht was op het ophalen van vragen en ideeën, is in alle drie de gevallen zeer constructief en prettig verlopen. In onze beleving kregen alle aanwezigen de ruimte om hun mening of vraag kwijt te kunnen. Ook ontstonden er goede gesprekken tussen de aanwezigen onderling.

3. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is het startpunt voor de milieueffectrapportage.

Het doel van het opstellen en publiceren van een concept van de NRD was om betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de inhoud en diepgang (de reikwijdte en het detailniveau) van het nog op te stellen Milieu Effect Rapport (MER). Dat MER wordt opgesteld als bouwsteen voor de structuurvisie Windenergie in Barneveld. Het doel van de notitie was ook om betrokkenen en belanghebbenden in dit stadium te raadplegen zodat reacties meegenomen kunnen worden in de uit te voeren onderzoeken in het kader van het MER. Om die reden zijn in juli van dit jaar drie bijeenkomsten georganiseerd (verspreid over de gemeente) en is de mogelijkheid geboden om zienswijzen in te dienen.

Het MER zelf zal een belangrijke bouwsteen vormen voor de op te stellen structuurvisie. Het MER moet in beeld brengen welke juridisch-technische mogelijkheden er zijn in onze gemeente voor windenergie. Ook moet het in beeld brengen welke potentiële gevolgen het toepassen van windenergie kan hebben. Om dit te kunnen doen zijn per relevant aspect beoordelingscriteria geformuleerd in de NRD. Hierbij hebben we een bredere groep aspecten benoemd dan enkel de klassieke milieuaspecten. Zo hebben we bijvoorbeeld niet alleen het aspect geluid opgenomen, maar ook de aspecten gezondheid en economie. Aan de hand van de beoordelingscriteria wordt op basis van de geldende wettelijke kaders en op basis van onderzoek inzichtelijk gemaakt welke potentiële effecten te verwachten zijn. De Commissie voor de milieueffectrapportage zal zowel de NRD als het onderzoek zelf (en de uitkomsten daarvan) toetsen. Het MER is een belangrijk hulpmiddel voor de gemeenteraad bij het vaststellen van haar beleid voor windenergie doordat het laat zien welke gevolgen (positief of negatief) het plaatsen van windturbines kan hebben. Op basis van het MER kan ook worden bepaald welke locaties binnen onze gemeente kansrijk zijn als het gaat om windenergie en welke locaties in beginsel kunnen worden uitgesloten. Met andere woorden, het MER maakt inzichtelijk welke keuzemogelijkheden de gemeenteraad heeft bij het bepalen van haar beleid.

4. De ingebrachte zienswijzen en de overige reacties leiden niet tot wijzigingen voor de notitie reikwijdte en detailniveau.

De NRD heeft ter inzage gelegen van 12 oktober 2018 tot en met 22 november 2018. Tijdens de inzage termijn zijn 83 zienswijzen ingediend. De zienswijzen bestaan, naar de inhoud beoordeeld, uit 13 unieke zienswijzen en 70 exacte kopieën van één zienswijze. In de nota zienswijzen zijn alle (unieke) zienswijzen samengevat en van een reactie voorzien. Hoewel de zienswijzen strikt genomen deels geen betrekking hebben op de NRD die ter inzage lag, hebben we er toch voor gekozen om op alle ingebrachte punten een reactie te formuleren. Dit omdat er een samenhang is tussen het traject om te komen tot een structuurvisie windenergie en de meningen en informatie die de indieners van de zienswijzen met ons willen delen. Dat zij de zienswijzemoogelijkheid van de NRD hiervoor benutten is dan ook geen reden om geen reactie te geven.

Ook is de NRD ter advisering voorgelegd aan de landelijke Commissie voor de milieueffectrapportage, buurgemeenten, het Rijksvastgoedbedrijf (o.a. beheerder van de defensieterreinen) de provincie Gelderland en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden. Van de Commissie voor de milieueffectrapportage is een advies ontvangen. Van de buurgemeenten is alleen een reactie van de gemeente Putten ontvangen. Zij geven aan graag met ons in contact te blijven over het te ontwikkelen beleid en op te staan voor afstemming, zowel bestuurlijk als ambtelijk. De provincie Gelderland noemt drie punten in haar reactie:

- Zij vragen aandacht voor het provinciale beleid met betrekking tot het Gelders Natuur Netwerk;
- Zij hebben bedenkingen bij het plaatsen van windturbines in het natuurgebied De Veluwe;
- Zij hechten er belang aan dat buiten de formele procedures de burgers ook op andere manieren te betrekken bij het thema energietransitie.

De Veiligheids- en Gezondheidsregio geeft aan graag betrokken te blijven voor het aspect gezondheid, maar op dit moment geen opmerkingen te hebben over de NRD. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft aandacht gevraagd voor de belangen van defensie, met name als het gaat om de vliegroutes voor helikopters die over onze gemeente lopen en de oefeningen die gedaan worden met helikopters nabij het kazerneterrein.

Samengevat geven de ingebrachte zienswijzen en de overige reacties geen aanleiding voor een wijziging van de NRD. Wel zal op aangeven van de provincie in de MER zelf worden uitgegaan van de terminologie 'Gelders Natuur Netwerk' (GNN) in plaats van 'Nationaal Natuur Netwerk' (NNN).

5. De structuurvisie kan een kader bieden aan concrete initiatieven, gebaseerd op een transparant proces met ruimte voor inbreng en betrokkenheid uit de samenleving.

De gemeenteraad heeft met het vaststellen van zijn ambities in de 'Energievisie Barneveld 2015-2020' en een nadere uitwerking in de huidige Visie Windenergie Barneveld de eerste aanzetten gegeven tot de wens om windturbines te plaatsen op Barnevelds grondgebied. De structuurvisie stelt de gemeenteraad in staat om kaders te bieden aan concrete initiatieven die hieraan invulling geven. De structuurvisie bevat keuzes op hoofdlijnen. Er is altijd een nadere en meer gedetailleerde afweging nodig op locatieniveau zodra zich een concreet initiatief aandient.

Een structuurvisie is een gebruikelijke vorm voor de vaststelling van ruimtelijk beleid door de gemeenteraad. Het is een vorm van zelfbinding, en dat betekent dat de structuurvisie niet rechtstreeks bindend is voor de burger, zoals bijvoorbeeld de APV of een bestemmingsplan dat wel is. De keuzes die in een structuurvisie worden vastgelegd zijn echter ook niet geheel vrijblijvend. Burgers en andere overheden moeten wel er vanuit kunnen gaan dat een raad in beginsel de structuurvisie als leidraad hanteert en conform zijn eigen beleid zal handelen. Wanneer de gemeenteraad afwijkt van een vastgestelde structuurvisie en dus van zijn eigen beleid, dan zal dit wel goed gemotiveerd moeten worden op basis van ruimtelijk relevante argumenten. Blijkt op een onderdeel een afwijking van een structuurvisie noodzakelijk, dan zal dat in de toelichting bij het bestemmingsplan en uit de motivering van dat besluit moeten blijken. Hoe een besluit van de raad gemotiveerd moet worden in het licht van de structuurvisie, hangt af van de formulering van die structuurvisie. Het is dus van belang om bij de ontwikkeling van de structuurvisie vroegtijdig met de raad af te stemmen welke voorwaarden we willen en kunnen stellen voor concrete initiatieven en hoe gedetailleerd de raad dit wil doen. Hoe gedetailleerder en preciezer de structuurvisie is geformuleerd, hoe meer de raad zijn eigen beleidsvrijheid inperkt. Een structuurvisie moet echter ook niet dusdanig globaal zijn dat deze feitelijk nietszeggend wordt. Anders gesteld, de raad bepaalt zijn eigen speelveld in de structuurvisie.

Het MER dat wordt doorlopen voor de opstelling van deze structuurvisie, is een belangrijk transparant hulpmiddel bij het formuleren van dat beleid. Het MER maakt namelijk inzichtelijk welke gevolgen een bepaalde beleidskeuze kan hebben en maakt daarmee ook inzichtelijk welke belangen afgewogen moeten worden. We betrekken inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden daar actief bij. Bijvoorbeeld door

mogelijkheden te bieden voor inspraak of het indienen van zienswijzen. Wij streven naar een proces dat voor een ieder transparant is. Mede daarom hebben we vroegtijdig in het proces (juli 2018) en voorafgaand aan het nemen van formele besluiten drie bijeenkomsten georganiseerd waarin uitleg is gegeven en alle aanwezigen hun vragen en opmerkingen kwijt konden. Ook zullen we in het vervolg van het proces gebiedsgericht bijeenkomsten organiseren.

In de structuurvisie kan de raad aangeven welke gebieden in onze gemeente op hoofdlijnen geschikt zouden kunnen zijn voor het plaatsen van windturbines. Mede op basis van het MER kan de raad toelichten hoe de keuze voor deze gebieden is gemaakt. Ook geeft de raad in de structuurvisie aan welke kaders er gelden voor initiatiefnemers voor windprojecten. Dit laatste bijvoorbeeld als het gaat om participatie in zowel financiële als procesmatige zin. De gemeenteraad heeft in de 'Energievisie Barneveld 2015-2020' een doel gesteld als het gaat om energieneutraliteit en de toepassing van windenergie. Het is echter niet de gemeente zelf die windturbines zal realiseren. De structuurvisie zal een kader te bieden voor initiatieven uit de markt c.q. maatschappelijke organisaties zoals energiecoöperaties. De structuurvisie beoogt duidelijkheid te bieden over de doelen die de gemeenteraad nastreeft en de wijze waarop zij die doelen wil bereiken.

5. Kanttekeningen en/of alternatieve scenario's

Het opstellen van beleid voor windenergie maakt deel uit van een bredere aanpak gericht op een energietransitie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare bronnen. Dit is een zeer grote verandering met de nodige onzekerheden. Deze onzekerheden betreffen bijvoorbeeld de politieke keuzes die worden gemaakt op nationaal niveau en de afspraken die op basis daarvan gemaakt moeten gaan worden tussen gemeenten en provincie in het kader van de Regionale Energie Strategieën. Ook zijn er onzekerheden aangaande bijvoorbeeld de energiezekerheid, de aanpassingen die moeten worden gedaan aan het energienetwerk en de komst van nieuwe alternatieve technieken op het gebied van opwekking en opslag van energie. Duidelijk is dat er zowel draagvlak als weerstand waar te nemen is jegens de toepassing van windenergie binnen de gemeentegrenzen. Een grote maatschappelijke opgave als de energietransitie vraagt om goede samenwerking tussen burgers, bedrijven en overheden. Die samenwerking wordt moeilijker als er sprake is van maatschappelijke weerstand. Het risico bestaat dan dat er te weinig voortgang wordt geboekt op het energietransitie-proces.

6. Uitvoering

Planning:

Na vaststelling van de NRD door uw raad zal gestart worden met de onderzoeken in het kader van de milieueffectrapportage (m.e.r.) en de opstelling van het milieu effect rapport (MER). Op basis van de uitkomsten van de onderzoeken zal een gebiedsgerichte dialoog worden gestart voor die gebieden die als kansrijk kunnen worden gezien voor windenergie. Hierna zal een ontwerp structuurvisie worden opgesteld en ter inzage worden gelegd. Het doel hierbij is om in het najaar van 2019 uw raad een structuurvisie ter vaststelling voor te leggen.

Communicatie:

De indieners van zienswijzen hebben een concept ontvangen van de nota zienswijzen. Dit zodat zij kennis kunnen nemen van de door ons voorgestelde reactie op hun zienswijze en zij er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen om in te spreken tijdens een vergadering van een raadscommissie. Indien uw raad instemt met de NRD en met de nota zienswijzen, dan krijgen alle indieners van zienswijzen hierover schriftelijk bericht en ontvangen zij de door u vastgestelde reactie op hun zienswijze.

Gedurende het m.e.r.-onderzoek zal duidelijk worden welke locaties in onze gemeente potentieel geschikt zijn voor het plaatsen van één of meer windturbines. Op basis van die informatie willen we (gebiedsgericht) in gesprek met inwoners en andere belanghebbenden in en rondom die gebieden. We zien dat De Glind hierin vooroploopt en dat de inwoners zelf al met elkaar in gesprek zijn gegaan over duurzaamheid in de breedte en ook de toepassing van windenergie in de vorm van een buurtmolen. Dit initiatief vanuit de inwoners zelf kan als inspiratie dienen.

Evaluatie/controle:

Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is het eerste externe controlemoment dat is opgenomen in het onderhavige traject. Een tweede controle vindt plaats zodra het MER zelf gereed is. De adviezen van de Commissie voor de milieueffectrapportage zijn openbaar. Daarnaast wordt overleg gevoerd over het proces en de inhoud van stukken (zoals de NRD) met o.a. de provincie Gelderland, buurgemeenten en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden. Ook dit draagt bij aan de (externe) controle voor dit traject. Dit in aanvulling op de interne bewaking van de kwaliteit, de planning en het budget.

7. Financiële gevolgen

Uw raad heeft een budget van €120.000,00 beschikbaar gesteld voor het onderzoek naar de mogelijkheden voor windenergie in onze gemeente en het opstellen van een structuurvisie windenergie. Wij hebben op dit moment nog geen aanwijzingen dat dit budget niet toereikend zou zijn.

8. Risico's

Op basis van de bestaande windvisie en de analyse die daaraan ten grondslag ligt, kan de aanname worden gedaan dat er ruimte is voor het plaatsen van windturbines binnen onze gemeente. De bestaande windvisie gaat echter uit van een kleiner type windturbine dan wij thans gangbaar achten als het gaat om de grote windturbines. Ook is het concept van de buurtmolen (kleinere windturbines op basis van het postcoderoos-concept) niet meegenomen in de analyse voor de bestaande windvisie. Het nu op te stellen MER moet in beeld brengen welke ruimte er is voor windenergie op basis van actuele uitgangspunten. Of die ruimte er is kan niet met zekerheid op voorhand gezegd worden. Het risico bestaat daarom dat de bijdrage die windenergie kan leveren aan de energiemix uit de gemeentelijke energievisie anders is (groter of kleiner) dan vooraf voorzien.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,	
de secretaris,	de burgemeester,
H.F.B. van Steden	dr. J.W.A. van Dijk

Bijlagen:

1. Notitie reikwijdte en detailniveau
2. Nota zienswijzen
3. Advies Commissie voor de milieueffectrapportage